

5.4. ČLOVĚK A JEHO SVĚT

PRVOUKA

1. – 6. ročník

str. 5.4.2 – 5.4.13

PRVOUKA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vzdělávací obsah předmětu Prvouka je členěn do pěti tematických okruhů:

MÍSTO, KDE ŽIJEME

- k utváření prvotních ucelených obrazů světa
- k poznávání nejbližšího okolí bydliště i školy
- seznamuje s nejdůležitějšími a významnými místy

LIDÉ KOLEM NÁS

- k základním způsobům společenského chování
- k vnímání lidí i vztahů mezi nimi
- porozumění i reakce při setkávání s neznámými lidmi, v krizových situacích
- porozumění světu kolem sebe a vnímání základních vztahů ve společnosti

LIDÉ A ČAS

- orientace v čase a určování času
- rozlišování děje v minulosti a v budoucnosti
- poznávání důležitých historických památek
- praktické poznávání způsobu života v nejbližším okolí

ROZMANITOST PŘÍRODY

- seznamování se změnami v přírodě a v průběhu roku
- vytváření vztahu k přírodě
- poznávání důležitosti ochrany životního prostředí

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

- poznávání sama sebe, svého těla
- dodržování hygienických návyků
- zvládání sebeobslužné činnosti
- poznávání co zdraví prospívá a škodí

ROČNÍK	ČASOVÁ DOTACE ZÁKLADNÍ	ČASOVÁ DOTACE DISPONIBILNÍ	CELKOVÁ ČASOVÁ DOTACE
1. ročník	2	1	3
2. ročník	2	1	3
3. ročník	3	0	3
4. ročník	3	0	3
5. ročník	3	0	3
6. ročník	3	0	3
1. stupeň	16	2	18

Předmět Prvouka je vyučován jako samostatný předmět v kmenových třídách na 1. stupni.

5.4. Člověk a jeho svět

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Učitel vede žáky k:

- objevování a poznávání všeho, co je zajímavá
- upevňování preventivního chování
- poznávání podstaty zdraví i příčin nemocí
- orientaci ve světě

Kompetence k řešení problémů

Učitel vede žáky k:

- rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých
- hledání řešení

Kompetence komunikativní

Učitel vede žáky k:

- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání
- prezentaci vlastních myšlenek a názorů

Kompetence sociální a personální

Učitel vede žáky k:

- respektování názorů druhých
- diskuzi

Kompetence občanské

Učitel vede žáky k:

- utváření ohleduplných vztahů k přírodě i kulturním výtvorům
- respektování pravidel

Kompetence pracovní

Učitel vede žáky k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- používání různých materiálů, nástrojů a vybavení

PRVOUKA 1. - 3. ročník

(3 hod./ týden)

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Znát název své obce a adresu bydliště Pojmenovat svou obec – město Trénovat svou adresu bydliště a po nápovědných otázkách se snažit adresu říci	Název obce Adresa bydliště	Řv – rozvoj slovní zásoby
Zvládnout orientaci v okolí svého bydliště, v budově školy a jejím okolí Poznávat okolí školy Zvládnout orientaci ve škole Poznávat okolí domova a vštěpovat si důležité charakteristické body ve svém okolí	Naše škola a okolí Orientace v okolí domova	M – orientace v prostoru
Poznat a pojmenovat předměty ze svého nejbližšího okolí – domov, třída, škola Seznamovat se s předměty denní potřeby	Předměty denní potřeby	Řv – rozvoj slovní zásoby
Ovládat základní pravidla bezpečnosti při cestě do školy Vštěpovat si základní pravidla bezpečného pohybu po komunikacích	Bezpečné přecházení vozovky	Tv – bezpečnost při pohybových aktivitách

LIDÉ KOLEM NÁS

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Znát rodinné příslušníky, rozlišovat jejich stáří (starý, mladý, starší, mladší) a blízké příbuzenské vztahy Popsat svou nejbližší rodinu, ukázat jednotlivé členy na fotografiích Vyjmenovat rodinné příslušníky a seznamovat se s rozlišováním blízké rodiny a dalších příbuzenských vztahů Rozeznávat lidi podle pohlaví	Rodina Role členů rodiny Příbuzenské vztahy	Pv – stolování
Znát jména spolužáků a svých učitelů Pojmenovávat své spolužáky křestním jménem Znát jméno svého učitele, vychovatele, asistenta	Spolužáci a učitelé	Ps – vlastní jména žáků Řv – rozvoj slovní zásoby
Mít osvojené základy společenského chování – umět pozdravit, poprosit, poděkovat Chovat se a využívat základních společenských pravidel	Společenské chování	Řv – rozvoj slovní zásoby Pv - stolování Tv – zásady jednání a chování
Poznávat a pojmenovat různé lidské činnosti Seznamovat se s pracovními profesemi	Zaměstnání (lékař, zedník, pekař, učitel...)	
Vědět, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi Učit se rozlišovat lidi známé a cizí a vědět jak se zachovat při setkání s neznámými lidmi	Osobní bezpečí	

LIDÉ A ČAS

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Zvládnout jednoduchou orientaci v čase (ráno, poledne, večer) Rozlišovat orientační pojmy v čase	Orientace v čase (ráno, poledne, večer, noc)	M – orientace v pojmech
Znát rozvržení svých denních činností Orientačně se orientovat v denních činnostech, pojmenovávat jídlo podle rozložení v čase	Denní režim Jídlo: snídaně, svačina, oběd, večeře	M – peníze (mince) Pv – příprava pokrmů
Znát dny v týdnu Seznamovat se s jednotlivými dny v týdnu Rozlišovat dny pracovní a víkendové	Dny v týdnu Pracovní týden a víkend	M – orientace v číselné řadě
Rozlišovat roční období podle charakteristických znaků Seznamovat se s ročními dobami, jejich charakteristickými znaky	Roční období	Řv – rozvoj slovní zásoby Tv – pohybové aktivity v přírodě Pv – podmínky pro pěstování rostlin Vv – malba, kresba

ROZMANITOST PŘÍRODY

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Popsat viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	Příroda v ročních obdobích Znaky ročních období	Pv – základní podmínky pro pěstování rostlin
Poznat nejběžnější druhy domácích zvířat	Domácí zvířata a jejich mláďata	
Pojmenovat základní druhy ovoce a zeleniny	Ovoce a zelenina Ovocné stromy	Pv – pěstování rostlin na zahradě
Popsat počasí podle obrázků (déšť, sníh, bouřku, vítr)	Počasí - pojmenování	
Znát základní zásady pobytu v přírodě Pokoušet se o vhodné chování v přírodě podle pokynů vyučujícího Dodržovat pod vedením zásady pro pobyt v přírodě Seznamovat se a třídit věci podle toho co do přírody patří a co ne	Pobyt v přírodě (oblečení, chování v přírodě, účinky slunce, pitný režim, ...) Ochrana přírody	

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Dodržovat zásady osobní hygieny a zvládat základní sebeobsluhu Vědět o základních pravidlech péče o zdraví a rozlišovat, co je a není zdraví prospěšné Dodržovat základní zásady osobní hygieny dle svých možností Orientovat se v hlavních částech denního režimu</p>	<p>Péče o zdraví Osobní hygiena Denní režim</p>	Pv - osobní hygiena
<p>Pojmenovat hlavní části lidského těla Ukázat jednotlivé hlavní části těla po vyřčeném pokynu na obrázku, figuríně i na sobě Pokusit se o přiřazení obrázků částí těla na správné místo, popřípadě sestavit celou postavu</p>	Lidské tělo a jeho hlavní části	
<p>Dokázat upozornit na své zdravotní potíže Snažit se o lokalizaci bolesti a to ukázáním, nebo pojmenováním</p>	Sdělení potíží	
<p>Vědět o zásadách bezpečného chování při hrách, na výletech a koupání Dbát dle svých schopností o osobní bezpečí Seznamovat se s pravidly silničního provozu a hlavně bezpečného přecházení vozovky Dodržovat vydané pokyny učitele</p>	<p>Osobní bezpečí Bezpečnost a chování (silniční provoz, koupání, při hrách, výletech)</p>	<p>M – základní geometrické tvary Tv – pokyny a povely</p>

Prvouka 4. – 6. ročník

(3 hod./ týden)

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Popsat cestu do školy podle otázek Pokusit se popsat v jednoduchých větách cestu do školy Vyjmenovat základní místnosti budovy školy (třída, tělocvična...)	Cesta do školy Škola, Prostředí školy Život ve škole a jejím okolí	M – orientace v prostoru Tv – bezpečnost při Tv
Znát nejbližší důležitá místa v okolí školy a bydliště Orientovat se v místě, kde je škola Seznámit se s názvem ulic, náměstí, adresa školy, veřejná zařízení a úřady	Obec (město) Význačná místa a instituce v obci a jejím okolí	Řv – obchod, pošta, úřad
Sdělit poznatky a zážitky z výletů a vlastních cest Pokusit se sdělit poznatky a zážitky z výletů a vlastních cest Seznámit se s charakteristikou ročních období Stručně popsat historické dominanty obce a okolí	Okolní krajina (místní oblast, region) Charakteristické znaky krajiny v ročních obdobích Regionální zvláštnosti	Čt – básně k ročním obdobím, pobyt v přírodě Tv – turistika, pobyt v přírodě Hv – zpěv lidové písně Pv – lidové tradice a zvyky
Dodržovat zásady bezpečnosti při hrách Seznámit se s dopravními prostředky Pokusit se rozpoznat nebezpečné situace Dokázat požádat o radu a pomoc	Bezpečnost Základy dopravní výchovy	Pr – bezpečné chování v silničním provozu Tv – pohybové činnosti

LIDÉ KOLEM NÁS

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Dodržovat pravidla pro soužití v rodině, ve škole, mezi kamarády Pokusit se zvládnout základní pravidla slušného chování Dokázat přizpůsobit své chování dané situaci Umět se ovládat a ustoupit</p>	Základní pravidla společenského chování Mezilidské vztahy Vztahy mezi členy rodiny Chování k rodičům, sourozencům, příbuzným, spolužákům	Pv – stolování a úprava stolu Čt – jméno, příjmení
<p>Projevovat toleranci k odlišnostem spolužáků Dokázat se přizpůsobit požadavkům kolektivu třídy Chápat odlišnosti druhých spolužáků Osvojit si základní pravidla společenského chování Dodržovat dle svých schopností pravidla společenského chování Posilovat přátelské vztahy ve třídě</p>	Základní návyky společenského chování ve škole Vztahy mezi spolužáky Chování ke spolužákům	Tv – hry s upravenými pravidly
<p>Pojmenovat nejběžnější pracovní činnosti Pokusit se stručně popsat vlastními slovy běžné pracovní činnosti Vybrat správná slova k popisu pracovní činnosti</p>	Pracovní činnosti	Pv – práce podle návodu
<p>Rozpoznat ve svém okolí nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých Rozpoznat správnost a nesprávnost v chování ze strany okolí Dokázat požádat o pomoc v nežádoucích situacích Informovat své okolí o svých nepříjemných pocitech, nebo zážitcích</p>	Chování v krizových situacích Nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy a jejich prevence Protiprávní jednání a jeho postih (krádež, šikana, zneužívání, týrání)	Tv – bezpečnost a pravidla Pv – bezpečnost při zacházení s kuchyňským náčiním
<p>Vědět, kde hledat pomoc v případě ohrožení vlastní osoby Dokázat umět říct a informovat dospělého v případě osobního nebezpečí Chápat důležitost sdělení svému okolí pro včasnou nápravu Znat důležité, základní informace v případě ohrožení vlastní osoby</p>	Osobní bezpečí Důležitá telefonní čísla, linka bezpečí Jak reagovat v situacích ohrožení Nebezpečí zneužití Varování před zneužitím druhou osobou a kontaktu s cizími lidmi	IKT – bezpečnost a zdravotní rizika Pv – organizace práce
<p>Reagovat na pokyny dospělých při mimořádných událostech Umět následovat dané pokyny ze strany dospělých, učitele Porozumět signálům v případě mimořádných událostí Respektovat instrukce vedoucí osoby v případě mimořádných událostí Důvěřovat a vyplnit dané pokyny ze strany dospělého</p>	Situace hromadného ohrožení Chování při požáru Při vyhlášení poplachu Při dopravní nehodě Důležitá telefonní čísla	Pv – bezpečnost práce v domácnosti

LIDÉ A ČAS

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Poznat kolik je hodin (celé hodiny)	Orientace v čase Určování času	M – orientace v čase M – jednotky času
Rozlišovat děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti (včera, dnes, zítra) Rozlišovat pojmy včera, dnes, zítra Dokázat rozeznat co je, co bylo a co bude Chápat správné vyjadřování a používání těchto pojmů v běžné řeči Umět vyjádřit své myšlenky ve správném čase	Den Dny v týdnu Týden, pracovní dny, víkend	M – jednotky času Řv – posloupnost děje
Znát roční období a měsíce Umět poznat roční období Pojmenovat měsíce v roce Znát charakteristiku ročních období Stručně popsat roční období	Roční období Jaro, léto, podzim, zima Kalendář, měsíce, rok	M – orientace v čase Řv – posloupnost děje
Pozorovat rozdíly mezi současným způsobem života a života v minulosti podle obrázků Rozeznat podle obrázků co se už stalo a co bude (současnost, minulost) Popsat jednoduchými větami obrázek	Naše země v dobách dávných Způsob života v pravěku Současnost a minulost v našem životě (rozdíly ve způsobu života)	
Seznámit se s významnými událostmi a pověstmi, které se vztahují k regionu, nebo kraji Znát důležité historické objekty v obci Dokázat pojmenovat tradiční lidové svátky	Významné historické objekty v regionu a ČR Regionální pověsti Tradiční lidové svátky	Hv – lidové písně
Využívat v případě potřeby služeb pomáhajících organizací Chápat význam vzdělání pro život a pracovní uplatnění Seznámit se s pojmy kvalifikace a rekvalifikace v případě potřeby využít sociálních a zdravotních služeb Být seznámen s možností vyplácení podpory v nezaměstnanosti	Vzdělávání v ČR, právo na vzdělání Význam vzdělání Příprava pro profesní uplatnění Pracovní uplatnění Kvalifikace, rekvalifikace Odměna za práci Nezaměstnanost, pracovní úřady Finanční podpora v nezaměstnanosti	
Dokázat vyřizovat své osobní záležitosti, v případě potřeby požádat o radu Dle schopností se naučit hospodařit s penězi nacvičit si žádost o radu	Peníze a jejich funkce Hospodaření s penězi	M – peníze

ROZMANITOST PŘÍRODY

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Poznat rozdíly mezi stromy a keři Dokázat rozlišit co je strom a co je keř Poznat strom na obrázku Poznat keř na obrázku	Stromy a keře (Např. lípa, bříza, ovocné stromy, okrasné, rybíz, angrešt)	Pv – pěstování rostlin na zahradě
Poznat nejběžnější volně žijící zvířata Dokázat pojmenovat a poznat zvířata a jejich mláďata Vědět kde zvíře žije a čím se živí	Zvířata a jejich mláďata Chování živočichů Péče o zvířata a ptáky	
Rozlišit listnaté a jehličnaté stromy Dokázat poznat strom jehličnatý a listnatý Dokázat poznat strom na obrázku	Listnaté a jehličnaté stromy	Pv – pěstování rostlin na zahradě
Vědět o škodlivých vlivech na přírodní prostředí Vědět, že ochrana životního prostředí je důležitá Umět chápat, že každý jednatel může přispět k ochraně životního prostředí Mít hezký a přátelský vztah k okolní přírodě Znát základní pravidla ochrany přírody a životního prostředí Upevňovat pravidla chování k životnímu prostředí Být slušným občanem i člověkem Mít rád přírodu (zvířata i rostliny) Chránit životní prostředí podle svých možností a schopností	Chování v přírodě Péče o životní prostředí Ochrana přírody	Pv – likvidace odpadu

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Výstup (žák by měl)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
Uplatňovat hygienické návyky, sebeobslužné dovednosti a zásady zdravé výživy Dokázat pečovat o své tělo Dokázat pečovat o svou hygienu Seznámit se s pojmem zdravá strava Dokázat rozlišit co je zdravé a co škodí našemu zdraví Dokázat pečovat o svůj zevnějšek	Osobní hygiena Zdravá strava a pitný režim Péče a úprava zevnějšku	Tv – osobní hygiena Pv – zásady zdravé výživy Pv – péče o osobní věci
Dokázat sdělit a popsat své zdravotní potíže Dokázat říct, když se necítí dobře Dokázat informovat své okolí v případě náhlé nevolnosti Dokázat slovně vyjádřit své zdravotní obtíže	Nemoc Sdělení potíží Chování v době nemoci	Tv – význam pohybu pro zdraví
Vědět na koho se obrátit o pomoc Dokázat požádat o pomoc Rozlišit závažnost situace a oslovit dospělou osobu s žádostí o pomoc	Ochrana sebe a svého těla před obtěžováním a zneužíváním	
Zvládnout ošetření drobného poranění Umět ošetřit drobné poranění Dokázat použít zdravotní materiál z lékárníčky Dokázat včas informovat o zranění	Ošetření drobných poranění	Pv – zásady bezpečnosti a hygieny
Uplatňovat základní pravidla silničního provozu pro chodce Dokázat rozlišit zvuková a světelná znamení Znat základní pravidla silničního provozu Ovládat základní dopravní značky (přechod pro chodce, semafor a jeho barevná signalizace...)	Bezpečné chování v silničním provozu Osobní bezpečí Dopravní značky pro chodce a cyklisty Chování v dopravních prostředcích	Pr – základy dopravní výchovy Tv – pohybové činnosti
Reagovat přiměřeně na pokyny dospělých při mimořádných událostech Dokázat reagovat na pokyny dospělých Důvěřovat dospělým a jednat podle jejich pokynů	Chování při mimořádných událostech Preventivní chování zneužívání nebezpečných látek	